

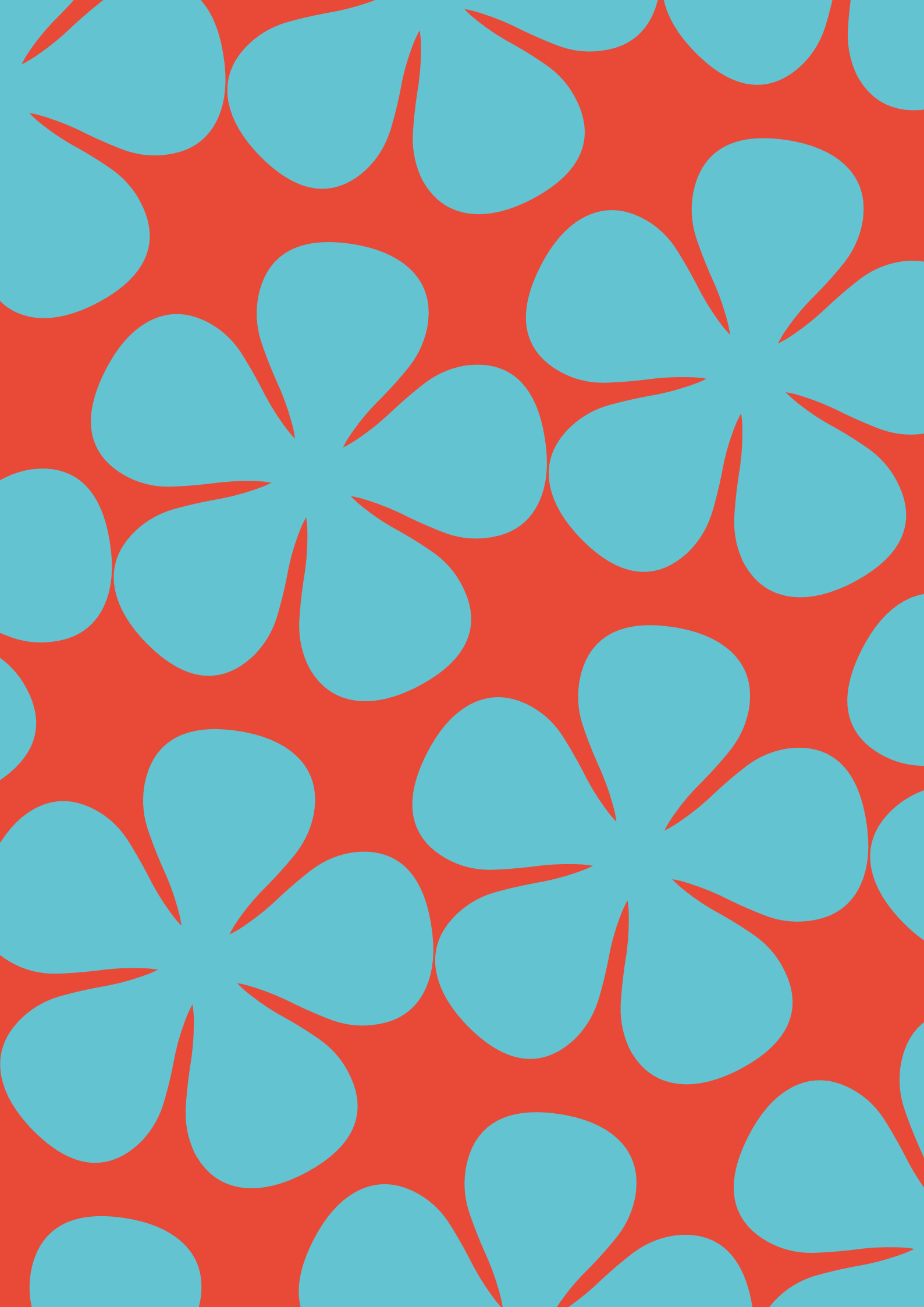
Què podem aprendre de programes d'estiu que milloren l'equitat educativa?

Anàlisi de models avaluats



estiu → 
enriquit

EDUCACIÓ 360 
EDUCACIÓ A TEMPS COMPLET



Què podem aprendre de programes d'estiu que milloren l'equitat educativa?

Anàlisi de models avaluats

Autoria | Mauro Mediavilla (Universitat de València & EVALPUB)
**Contrast expert | Cristina Bernabé (Ajuntament de Barberà del Vallès),
Núria Font (Ajuntament de Manlleu), Mònica Gibanel (Casal dels Infants
de Salt)**
Coordinació de continguts | Laura Mencía González
Edició | Bonal letra S. L.
Disseny i maquetació | Sonia Fernández
Fotografia | Uncle Jun
Primera edició | Octubre 2023
ISBN | 978-84-126532-9-8

© **Fundació Jaume Bofill**
c. Girona, 34-i.
08010 Barcelona

Amb el suport de:



**Diputació
Barcelona**



Creiem que el coneixement s'ha de compartir. Per això fem servir una llicència **Creative Commons Reconeixement 4.0 Internacional (CC BY 4.0)**, llevat que en algun material indiquem el contrari. Us animem a copiar, redistribuir, remesclar o transformar i crear els continguts propis d'aquesta publicació, per a qualsevol finalitat, inclosa la comercial. Només us demanem que reconegueu l'autoria de la creació original.

Presentació_6

1

Introducció_8

2

**Components rellevants dels programes
d'estiu amb impacte_12**

3

**Lliçons per al disseny de polítiques
d'Estiu Enriquit a Catalunya_16**

4

Bibliografia_20

5

Annex_21

Presentació

Presentem, en el marc de la campanya d'Estiu Enriquit, una nova revisió d'evidència científica entorn dels programes d'estiu per comprovar que són eficaços per desenvolupar les competències transversals (habilitats per a la vida) i per millorar l'equitat i la inclusió socioeducatives en les comunitats on tenen lloc.

Tot i que en el context català hi ha experiències de sobra per extreure'n aprenentatges i lliçons, i en tenim algunes recollides i analitzades a diferents documents del projecte d'Estiu Enriquit¹, hem anat a explorar, aquesta vegada, la via acadèmica, analitzant programes d'estiu que han estat avaluats i que han demostrat científicament tenir un impacte positiu en l'assoliment competencial i, de retruc, en l'equitat educativa.

Dels 13 programes identificats amb efectes positius comprovats (i publicats als repositoris internacionals), n'hem analitzat els elements més rellevants del seu disseny, implementació i resultats obtinguts i n'hem extret conclusions per fer avançar les polítiques d'estiu al nostre país. Tot i que els programes analitzats es realitzen en el context anglosaxó, força diferent del nostre, n'hem fet una mirada que vol aportar elements de reflexió als i les responsables d'activitats d'estiu del context català. La pregunta que volem respondre és:

Quins elements dels programes d'estiu són clau per ampliar les oportunitats educatives d'infants i joves en situacions vulnerables?

La pregunta s'emmarca en el repte d'universalitzar el lleure d'estiu, necessitat molt clara que s'ha posat de manifest amb les recents anàlisis de la participació en les activitats d'estiu. Vegem-ho:

El creixement a Catalunya del 62% del nombre de participants als casals d'estiu² entre 2010 i 2020 posa en relleu que les activitats d'estiu han esdevingut un espai de centralitat educativa per als infants (almenys fins als 12 anys, en el model de casals d'estiu) en el moment de l'any en què no hi ha l'escola per ocupar aquest rol de referent i acompanyament a famílies, infants i adolescents.

Aquesta centralitat educativa de les activitats d'estiu se suma a les desigualtats observades en l'accés a la participació en les activitats d'estiu: mentre un 72% dels infants i adolescents d'alt

nivell socioeconòmic familiar hi participen, només ho fan el 41% dels de nivell baix³.

No podem passar per alt cap dels dos factors (centralitat i desigualtat): **cal fer avançar la política pública en matèria de lleure d'estiu cap a un escenari d'universalització de la garantia del dret al lleure d'estiu**, del qual estem encara lluny. Durant l'estiu, s'ha de poder donar resposta social, educativa i de lleure a totes les famílies, i de tots els estrats socials, no només deixar que hi accedeixin exclusivament aquelles que s'ho poden costejar.

Amb aquesta publicació, doncs, volem empènyer i accelerar aquest procés d'institucionalització del lleure educatiu de l'estiu com a política pública, que ja veiem inevitable, perquè l'estiu deixi de ser un amplificador de les desigualtats educatives i esdevingui un espai d'equitat i de qualitat educativa.

En el nostre context, de programes d'estiu n'hi ha molts, molt diversos, impulsats per actors de naturalesa molt diferent (oferta pública, oferta social i oferta privada) i amb inquietuds i objectius també diversos, fins i tot poc cohesionats. Per això volem contribuir a dotar tots aquests actors d'un llenguatge comú, d'un marc comú d'estratègies de treball contrastades per equilibrar la qualitat de l'oferta i amplificar els beneficis actuals i els impactes en la millora competencial dels i les participants així com en la cohesió de les comunitats.

Aquí teniu, doncs, una eina basada en el coneixement, la praxi i el contrast científic i orientada a fomentar la reflexió estratègica sobre com oferir, dissenyar i desplegar uns programes d'estiu als municipis que transformin el panorama actual de desigualtat socioeducativa i contribueixin a igualar les oportunitats educatives i el capital social de totes les infàncies i adolescències.



¹ Per una banda tenim la publicació **“Experiències inspiradores locals d’estiu enriquït”** on trobareu 10 polítiques d’estiu municipals analitzades. Per altra banda, tenim les estratègies municipals explicades pels mateixos ajuntaments (apartat Experiències del web estiu enriquït.educacio360.cat). I, a més, en els articles publicats a l’apartat d’Actualitat, també s’hi analitzen diverses estratègies que generen equitat, inclusió i impacte educatiu.

² Segons les dades del registre d’activitats notificades a la Direcció General de Joventut.

³ Vegeu aquestes dades i més a la publicació de l’Aliança Educació 360 (2023) **“Garantim el dret a gaudir d’activitats d’estiu? Enquesta de participació d’infants i adolescents a les activitats d’estiu a Catalunya, 2022”**

1

Introducció

MARC ACADÈMIC

Molts treballs acadèmics previs han demostrat que el lleure educatiu afavoreix el desenvolupament de les habilitats personals i socials, la competència emocional, l'autonomia personal i l'actitud cooperativa, disminueix les desigualtats educatives i enforteix la cohesió social.

El treball de Soler et al. (2022) ha contribuït a entendre els casals d'estiu com a espais de socialització i inclusió, una oportunitat única per experimentar, sentir, compartir i aprendre moltes de les competències que avui es consideren fonamentals.

A més, el treball de Morata et al. (2019) confirma que els infants i joves que participen del lleure educatiu milloren de manera significativa en matemàtiques i llengua, així com les competències acadèmiques d'aprendre a aprendre, les socials i les cíviques; mostren més iniciativa i esperit emprenedor; progressen en les competències respecte a la capacitat per prendre decisions i resoldre problemes, i adquireixen flexibilitat i capacitat per al treball en equip.

Encara més, el treball de Valls et al. (2007) assenyalava que les persones vinculades a les entitats i moviments d'educació en el lleure valoren de manera molt positiva els aprenentatges que es duen a terme en les activitats i les experiències que es proposen. Tant les persones responsables de l'àmbit pedagògic com els monitors i monitores i les persones que lideren aquests moviments destaquen la potencialitat del lleure educatiu en el creixement personal, el treball en equip, la responsabilitat, la gestió de les relacions personals i les habilitats comunicatives.

MARC NORMATIU

També cal comptar com un element clau l'existència d'una base normativa sobre la qual les activitats d'estiu es desenvolupen. Soler et al. (2022) indiquen que: *“Són diversos els marcs de referència i normatius que posen èmfasi en el dret i en el valor del lleure educatiu per als infants i adolescents: la Convenció sobre els Drets de l'Infant de les Nacions Unides de 1989⁴, l'Estatut d'Autonomia de Catalunya⁵ i la Llei 14/2010, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència⁶, entre d'altres”*. A més, assenyalen que: *“La Llei 12/2009, d'educació de Catalunya, dedica l'article 41 al foment de l'equitat en l'educació en el lleure. També la Llei 14/2010, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, incideix que cal fomentar l'equitat en l'educació en el lleure i atribueix responsabilitat a l'administració pública en aquest àmbit. A l'article 13, punt 4, s'insisteix en aquest dret i en el fet que ha de prevaler per damunt de pràctiques culturals, de la tradició i de la religió”*.

Per tant, si aquest marc normatiu favorable al desenvolupament del lleure educatiu té una correlació amb l'evidència, **la societat hauria de demanar a l'Administració Pública la promoció de polítiques que afavoreixin la participació del conjunt d'infants i persones joves en aquests tipus de programes**, els quals vetllarien per la reducció de les desigualtats educatives i potenciarrien el seu benestar social i emocional.

Molts infants accedeixen a ofertes privades o a iniciatives de base comunitària i/o municipals, però en molts casos aquesta oferta no és suficient o bé hi ha famílies que no en poden assumir el cost. A més, cal evitar que les ofertes de lleure educatiu es converteixin en espais dirigits només a uns col·lectius determinats. Sempre existeix el risc que els casals esdevinguin un espai de reproducció de desigualtats socials si l'accés queda determinat per la capacitat econòmica de les famílies (González Motos, 2019).

OBJECTIUS

En aquesta revisió de l'evidència posarem el focus en quines lliçons podem extreure per al nostre context d'experiències d'altres territoris que han demostrat, amb avaluacions, un impacte positiu dels programes d'estiu quant a la consecució dels seus objectius.

Aquest exercici pot servir per validar i contrastar les experiències que tenim a casa nostra específicament pel que fa als elements analitzats com són el disseny del programa d'estiu, la definició dels destinataris a qui vol beneficiar, la incorporació de mesures d'equitat i de cohesió social, entre d'altres aspectes.

Tot i la diferència entre el context anglosaxó i el català, hem fet una lectura de la documentació "des d'aquí" i per tant, la majoria dels aspectes destacats es podran traslladar a les realitats de casa nostra.

No posem el focus, tot i que sabem que és un àmbit interessant a explorar, en les metodologies que han emprat aquests programes per avaluar el canvi obtingut en els participants. La varietat d'eines i mecanismes d'avaluació emprats en aquestes avaluacions les hem donat per bones per poder focalitzar l'interès en el disseny dels programes amb impacte i en com aquests dissenys (també diversos) afavoreixen la igualtat educativa en l'àmbit de l'educació fora escola.

Tot pensant en socialitzar noves eines per tal de millorar el disseny dels programes d'estiu a casa nostra, hem prioritzat aquells amb efectes en les competències transversals, especialment les socioemocionals, tot i que es treballen, en alguns casos, també, les competències acadèmiques. Hem prioritzat sobretot els programes només d'estiu, però també alguns que es desenvolupen durant tot el curs, a més de l'estiu.

D'aquesta manera, aquest document pretén complementar les revisions prèvies d'Alegre Canosa (2016), centrada en competències acadèmiques, i de González Motos (2016), centrada en les activitats extraescolars durant el curs.

FONT DE LES AVALUACIONS

Donat que de les experiències que tenim a casa nostra no existeixen avaluacions publicades, la totalitat de les experiències aquí plantejades es basen en programes desenvolupats en altres països, sobretot als Estats Units, país on existeix una àmplia trajectòria d'avaluació i divulgació de les polítiques públiques.

La manca de repositoris a Europa, a excepció del Regne Unit, fa difícil la recerca d'evidència en el nostre entorn més proper. En aquest sentit, és necessari que les institucions públiques vetllin per tal de donar un impuls a les avaluacions de les polítiques educatives i, d'aquesta manera, poder generar un repositori propi que permeti la socialització de les bones pràctiques a casa nostra. L'experiència engegada per l'Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (Ivàlua) i la Universitat Pompeu Fabra (UPF) n'és un bon exemple⁷.

A la taula A1 de l'annex s'indiquen els repositoris indagats per tal de buscar aquests tipus d'avaluacions. A més de la informació inicialment trobada en aquestes bases de dades hem analitzat també les pròpies pàgines web dels programes i, en alguns casos, les publicacions de les avaluacions en diferents formats (llibres, capítols de llibres i/o revistes científiques).

⁴ L'article 31 deixa clar que els estats membres reconeixen el dret dels infants «al descans i a l'esplai, al joc i a les activitats d'esbarjo adequades a la seva edat, i a participar lliurement en la vida cultural i les arts». També indica que els estats membres «han de respectar i promoure el dret de l'infant a participar plenament en la vida cultural i artística i han d'afavorir oportunitats de participació en activitats culturals, artístiques, recreatives i d'esplai».

⁵ L'article 44 especifica que els poders públics han de facilitar i promoure l'accés a les activitats d'educació en el lleure.

⁶ L'article 57, punt 1, assenyala: «Els infants i els adolescents tenen dret a rebre una formació integral en el temps de lleure que els faciliti l'educació en els valors cívics i en el respecte a la comunitat i al medi, mitjançant centres d'esplai, agrupaments i centres que formen la xarxa associativa d'entitats d'educació en el lleure, i les altres entitats culturals, esportives i socials o les institucions existents a Catalunya i que es dediquen al lleure».

⁷ Repositori d'avaluacions de polítiques públiques: <https://www.upf.edu/web/avaluacions-politiques-publicues>

PROGRAMES TRIATS

S'han identificat 13 programes⁸ amb resultats contrastats que han estat avaluats i han demostrat, tots ells, l'obtenció de resultats positius en el desenvolupament de competències socioemocionals i d'altres tipus.

Territorialment, com hem dit, són programes implementats als Estats Units (12) i al Regne Unit (1) al llarg dels darrers 10 anys. El més interessant d'aquests territoris és que tenen els processos d'avaluació molt integrats en l'acció socioeducativa i ens proporcionen reflexions i models d'intervenció ja sistematitzats i contrastats àmpliament.

En aquest sentit, és rellevant observar la diversitat d'institucions que n'han impulsat i publicat les avaluacions: entitats referents del sector Out-of-School-Time (OST) com la Wallace Foundation, universitats com la de Minnesota, departaments

de serveis socials públics o un govern federal com el de l'Estat de Vermont, o bé institucions de recerca i divulgació científica en l'àmbit de la psicologia social, la pedagogia, l'acció socioeducativa, etc.

A més, s'han considerat rellevants també pel volum d'infants i joves a qui han beneficiat. En ser, bona part d'ells, programes-marc, amb un desplegament flexible en diversos estats o territoris, la quantitat d'infants i adolescents a qui han donat cobertura aquests programes se situa entorn del centenar de milers, tot i que no disposem de la xifra exacta dels destinataris ja que les avaluacions no s'han fet al total de participants.

⁸ Vegeu-los en detall a la taula A2 de l'Annex.



PROGRAMES D'ESTIU AVALUATS INCLOSOS A L'ESTUDI D'EVIDÈNCIA

1

National Summer Learning Project (NSLP)

ha tingut l'impacte de generar oferta d'activitats d'estiu per a infants i joves en entorns amb indicadors de vulnerabilitat socioeconòmica.

2

Early Risers "Skills for Success" ha tingut l'impacte de millorar les competències acadèmiques, les habilitats socials i els comportaments disruptius.

3

Child Anxiety Multi-Day Program ha tingut l'impacte de donar suport emocional a nenes i nens amb diagnosi d'ansietat.

4

Benefits-Based Programming Resilience Day Camp ha tingut l'impacte de millorar les possibilitats d'inserció social i de creixement personal d'infants i joves en situacions de vulnerabilitat.

5

Social Skills Training During a Talent Development Program ha tingut l'impacte de millorar la socialització dels infants i joves d'altres capacitats.

6

Partnerships for Social and Emotional Learning Initiative (PSELI) ha tingut l'impacte de millorar les competències socioemocionals dels i les participants.

7

Girls on the Run ha tingut l'impacte de millorar el benestar emocional, psicològic i físic de les nenes amb baixa autoconfiança.

8

Vermont 21st Century Community Learning Centers

ha tingut l'impacte de millorar la salut mental, l'autoconfiança i el rendiment acadèmic dels i les participants.

9

Aim High Program ha tingut l'impacte d'evitar la pèrdua cognitiva a l'estiu i, a més, reforçar les competències transversals no acadèmiques.

10

Positive Action Program for Youth Violence Prevention: From Schools to Summer Camps

ha tingut l'impacte de millorar les competències socioemocionals de joves amb antecedents d'assetjament escolar o conducta violenta.

11

Wyman's Teen Connection Project ha tingut l'impacte d'incrementar l'autoconfiança i reduir la sensació d'amenaça en participants en situació de marginalitat social per motius racials i/o religiosos.

12

Horizons: The Opportunity Gap ha tingut l'impacte de reduir la bretxa educativa de l'estiu de l'alumnat amb baix rendiment acadèmic i situació de vulnerabilitat socioeconòmica.

13

Future Foundations Summer School (Regne Unit) té l'objectiu de millorar les competències acadèmiques de participants en situació de vulnerabilitat i mancances competencials acadèmiques detectades.

2

Components rellevants dels programes d'estiu amb impacte

La descripció sistemàtica i agregada dels programes que han demostrat ser eficaços, assolint els objectius proposats, s'estructura seguint els components bàsics del disseny d'una política: objectiu, població diana, mesures d'accés als programes, tipus d'activitats i dosatge, equips responsables i resultats obtinguts. Tots aquests components desagregats de cada programa indiquen diferents opcions per implementar una política pública d'estiu enriquit amb èxit.



DEFINICIÓ DELS OBJECTIUS DEL PROGRAMA

La majoria dels programes d'estiu tenen com a objectiu principal la millora en les competències socioemocionals dels i les participants (autoconfiança, empatia, capacitat d'establir relacions de confiança i intel·ligència emocional, entre d'altres) (7 programes). En segon lloc, hi ha l'objectiu de minimitzar la pèrdua de coneixements a l'estiu (2 programes). Finalment, hi ha programes que tenen com a objectiu primordial el d'assegurar l'oferta d'activitats ludicoeducatives per a joves en entorns de vulnerabilitat (1 programa); la millora en el comportament i actituds disruptives (1 programa); donar suport emocional a infants amb desordres conductuals per ansietat (1 programa); la millora en les dificultats de socialització de joves amb altes capacitats (1 programa) i, per últim, la millora de l'estat físic (1 programa). **En tots els casos els objectius dels programes es troben ben explicats tenint en compte les millores que es volen aconseguir en el col·lectiu destinatari de l'acció.**



IDENTIFICACIÓ ACOTADA DE LA POBLACIÓ DIANA DEL PROGRAMA

Els programes avaluats tenen **cobertura universal o focalitzada** en alguns col·lectius. Aquests **criteris inclusius incorporen indicadors de vulnerabilitat** (en general, econòmica, però en un cas s'amplia a aspectes relacionats amb les característiques ètniques, racials, religioses i/o de llengua) (7 programes). A més, hi ha un ampli ventall de poblacions diana objecte dels programes: infants i joves amb comportaments disruptius a l'aula i amb comportaments agressius (1 programa); joves amb desordres conductuals per ansietat (1 programa); infants i joves amb altes capacitats i dificultats de socialització (1 programa) i infants i joves amb antecedents d'assetjament escolar exercit i/o diferents actes de violència (1 programa).

Per edats, la gran majoria dels programes seleccionats treballen amb **infants i joves matriculats i matriculades a l'educació primària i els primers cursos de la secundària obligatòria** (10 programes). Hi ha programes de cobertura universal i d'altres focalitzats en col·lectius específics. Tanmateix, també hi ha programes adreçats a l'educació infantil (1 programa); secundària obligatòria únicament (1 programa) i un a l'educació secundària postobligatòria (1 programa).



COMPROVACIÓ DE LA VULNERABILITAT

La majoria dels programes eviten la comprovació directa dels requisits que podrien corroborar la situació de vulnerabilitat i estalviar així aquesta càrrega burocràtica al personal gestor del programa. Per contra, utilitzen l'acreditació de la família segons la qual l'infant o jove és potencial receptor d'una beca menjador (durant el curs escolar ordinari) com a documentació justificativa vàlida (6 programes). **Per tant, implícitament, hi ha una relació de confiança entre la institució certificadora de la situació de vulnerabilitat i**

les organitzacions dedicades a la provisió dels programes d'estiu.

De manera complementària, alguns programes requereixen l'ajuda del centre escolar per tal d'identificar l'alumnat potencial receptor de la política (5 programes). **En aquest cas és imprescindible la col·laboració del personal docent d'aquells infants i/o joves.**

Finalment, hi ha un programa que comprova directament els ingressos familiars (1 programa); un programa que requereix que els infants i joves tinguin antecedents d'assetjament escolar i/o de diferents actes de violència (1 programa) i un programa que basa el seu cribratge en la informació dels serveis socials (1 programa). Per últim, hi ha dos programes universals.



OFERIMENT DE BEQUES ALS PARTICIPANTS

La majoria dels programes contempnen **la beca total als usuaris que compleixen els requisits de participació o bé incorporen la tarificació social** (5 programes). També hi ha programes que ofereixen una beca parcial però que, a efectes pràctics, cobreix gran part del cost total mantenint una quota simbòlica a pagar per les famílies (3 programes). Hi ha un programa sense beca (1 programa). Malauradament, per algunes polítiques seleccionades no s'ha trobat una informació clara al respecte. La majoria dels programes tenen un accés obert a tot els col·lectius i incorporen facilitats en els cas d'alguns grups poblacionals de cara a eliminar determinades barreres econòmiques. La beca està adreçada a un cert col·lectiu però el programa està obert a tothom.



PRESTACIONS COMPLEMENTÀRIES

Un element destacable és que la gran majoria dels programes **cobreixen l'apartat alimentació**

(esmorzar i/o dinar i/o berenar) (6 programes) **i/o també inclouen el transport** (5 programes). Sense cap prestació complementària es troben 3 programes.

Per tant, es consideren **l'alimentació i el transport com a condicions que afavoreixen l'assistència** i, per tant, rebre l'impacte beneficiós del programa.



TIPUS DE FINANÇAMENT DEL PROGRAMA

Només 5 programes publiquen aquesta informació, tots 5 als EUA: 3 programes reben un finançament directe dels governs federals i 2 programes reben finançament privat.



TIPUS D'ACTIVITATS

En aquest sentit, la gran majoria dels programes tenen com a prioritats l'educació emocional, les teràpies del comportament, la gestió dels problemes i el desenvolupament d'habilitats no cognitives (9 programes).

Igual de rellevants són els programes que inclouen activitats relacionades amb l'art, les sortides al camp i la pràctica de diferents esports (9 programes) i aquells que incorporen accions de reforç escolar (8 programes).

A més, alguns programes inclouen activitats relacionades amb els hàbits alimentaris (1 programa); un seguiment durant el curs escolar posterior (1 programa) i la disponibilitat del material en diferents idiomes (1 programa).

Per tant, existeix un ampli ventall d'accions per tal d'aconseguir els objectius proposats.



DOSATGE

Quant al dosatge dels programes i, específicament, pel que fa a la seva durada, la majoria **cobreixen gran part del període estival**. La majoria duren entre cinc i sis setmanes (6 programes) i altres més de sis setmanes (3 programes). Tot i això, també s'han trobat programes de menys de cinc setmanes (4 programes). L'àmplia majoria dels programes (a excepció de 2 programes) tenen una **durada mínima de quatre setmanes**.

Així mateix, hi ha programes de jornada completa (matí i tarda) (6 programes) i programes de mitja jornada (matí o tarda) (5 programes). En termes d'hores totals la majoria dels programes impliquen **entre 200 i 240 hores d'assistència**.



VOLUNTARIETAT EN LA PARTICIPACIÓ

Finalment, en tots els programes, a excepció d'un sense informació, **l'assistència és voluntària** (12 programes).



RÀTIOS

Respecte a les ràtios, en aquells programes on els protocols especifiquen clarament aquest punt, sempre són de menys de 15 alumnes per professor (4 programes).



FORMACIÓ DELS MONITORS I LES MONITORES

Un element comú de tots els programes avaluats és **la importància que donen a la formació del**

monitoratge i personal gestor. En la majoria dels casos es requereix que siguin docents (8 programes) i en altres que siguin monitors amb formació prèvia en el programa (6 programes). En un programa molt específic es requereix una formació universitària concreta (psicologia) (1 programa).

De manera transversal, als programes hi ha un interès especial en el fet que **els monitors i monitores i gestors i gestores siguin conscients de l'esperit de cada proposta i, com a conseqüència, dels objectius i activitats** que s'utilitzen per aconseguir-los.

En tots els casos **les propostes són del tot professionalitzades**, d'acord amb l'estructuració i sistematització de les polítiques i no es menciona l'existència de voluntariat entre el personal que gestiona el programa.



PARTICIPACIÓ DELS PROGENITORS/RES O TUTORS/RES

La recerca sistemàtica ha trobat alguns programes que requereixen l'autorització expressa de progenitors i progenitores o tutors i tutores per a la participació dels infants i joves (5 programes) i, per a la resta de programes a aquesta autorització s'afegeix una intervenció activa en algunes activitats (5 programes). Hi ha 3 programes sense dades sobre aquest punt.



COL·LABORACIÓ ENTRE AGENTS

Hi ha una aclaparadora majoria de programes que incorporen una **participació activa de diverses institucions**. És el cas d'una institució finançadora (pública o privada) i una empresa privada proveïdora del servei (7 programes). O bé una institució privada que gestiona el servei i un centre escolar que cedeix les seves instal·lacions i/o ajuda a la selecció dels alumnes (4 programes). Sense cap col·laboració s'han trobat 2 programes.



RESULTATS OBTINGUTS EN ELS PROGRAMES

La gran majoria dels programes tenen **resultats positius en la millora de competències socioemocionals** (compromís, cooperació, relacions socials, gestió dels problemes, control de les emocions, comportaments disruptius i ansietat, benestar general, entre d'altres) (11 programes), usualment mesurats a partir d'escalles com la *Friendship Quality Scale*. També hi ha programes que presenten **millores en diferents competències cognitives** (comprensió lectora, matemàtiques i/o ciència) (6 programes).

Finalment, hi ha 1 programa que obté **millores de l'estat de salut** dels participants.

Un element també destacable és la capacitat dels programes per a **fidELITZAR els seus usuaris** tenint en compte que la participació és voluntària. Com a mesura per assegurar altes taxes d'assistència i d'aprofitament de les activitats per part dels infants i joves, la gran majoria dels programes inclouen la cobertura del transport i d'alguns àpats.

En aquest sentit, a la majoria dels programes amb informació al respecte hi ha un nivell mitjà o alt d'aprofitament quant a assistència i finalització (5 programes). Però també s'han trobat 2 programes amb un baix nivell d'aprofitament. Els efectes positius recollits a les avaluacions consideren aquells infants i joves que tenen un nivell mitjà o alt d'aprofitament.



3

Lliçons per al disseny de polítiques d'Estiu Enriquit a Catalunya

L'anàlisi dels components dels programes d'estiu dels quals s'ha comprovat que tenen un impacte positiu en els aprenentatges socioemocionals dels i les participants ens ajuda a respondre la pregunta inicial: **quins elements són clau per ampliar les oportunitats educatives d'infants i joves amb realitats vulnerables a través dels programes d'estiu?**

Aquest apartat s'ha elaborat contrastant els components avaluats amb les experiències reals de la mà d'expertes gestores de programes i polítiques d'estiu del context català. Context en el qual, com hem dit, trobem moltes experiències d'èxit, tot i que no han estat avaluades amb metodologia científica ni publicades en els repositoris oberts d'avaluació de política pública del país.

Hem identificat, doncs, **quatre estratègies clau, amb mesures específiques per a cada estratègia, que tots els programes i polítiques d'estiu haurien d'incorporar per generar una millora significativa en l'educació i el benestar dels infants i joves durant l'estiu:**

FOCALITZAR ELS PROGRAMES D'ESTIU CAP AL BENESTAR SOCIOEMOCIONAL D'INFANTS I ADOLESCENTS, EL DESENVOLUPAMENT COMPETENCIAL I LA INCLUSIÓ SOCIAL

1

1 / Definir en tots els programes uns **objectius d'aprenentatge molt específics que millorin la situació inicial** observada en els destinataris i responguin a necessitats dels infants i joves des d'una perspectiva integral.

2 / Dissenyar tots els components del programa (tipus d'activitat, horaris i espai, dosatge, mesures d'accés, perfils professionals, organització i protocols d'actuació, etc.) **en funció dels objectius i impactes** que es volen assolir i del tipus de destinataris al qual es vol beneficiar (edats, cultura, llenguatge, interessos, etc.).

3 / Sistematitzar la planificació i avaluació dels assoliments educatius entorn d'un **marc de competències per a la vida acordat i consensuat** pels diferents actors que intervenen en els programes d'estiu.

4 / Afavorir i **capacitar la mirada competencial de tots els agents educatius del municipi** o territori d'actuació ara que també s'està integrant en el sistema escolar i, en general, hi ha més consciència de l'impacte educatiu que genera el lleure educatiu.

5 / Publicar els **resultats de les avaluacions dels programes** per fer-los accessibles a la ciutadania, a les famílies i a altres agents interessats.

6 / Ampliar la programació d'estiu per **cobrir tot el període de vacances escolars** (de finals de juny a inicis de setembre) ja que molts infants i famílies, especialment els que es troben en situacions vulnerables, necessiten mantenir el contacte i acompanyament amb els referents i vincles de suport socioeducatiu.

AMPLIAR LES FACILITATS D'ACCÉS ALS PROGRAMES D'ESTIU PER GARANTIR LA IGUALTAT D'OPORTUNITATS SOCIOEDUCATIVES DURANT L'ESTIU

7 / Definir molt específicament els **perfils socioeducatius dels infants i adolescents a qui es vol incloure i beneficiar en els programes d'estiu i que encara no hi estan inclosos**, generant espais de mixtura social, i no de segregació social.

8 / Augmentar el nombre de **beques o ajuts d'estiu per afavorir la inclusió dels perfils socials desfavorits** als programes d'estiu, augmentant el finançament públic dels programes. Fins i tot, afavorir l'eliminació de qualsevol cost (gratuïtat o quota simbòlica) per minvar, així, el principal obstacle d'accés als programes d'estiu, que és l'econòmic.

9 / Preveure **prestacions complementàries que incentivin l'assistència als programes d'estiu com el transport i els àpats** per a les famílies amb dificultats econòmiques.

10 / Minvar les barreres burocràtiques d'accés a les beques, **simplificant o eliminant els procediments de baremació o altres per demostrar la situació de vulnerabilitat** dels infants i joves interessats a participar en els programes d'estiu. L'ús

de la beca de menjador com a indicador de vulnerabilitat té algunes limitacions ja que hi ha molts perfils que no en tenen i potser n'haurien de tenir com: l'alumnat de secundària sense servei de menjador als seus instituts, famílies nouvingudes de recent arribada o amb situacions administratives irregulars, etc. Per tant, caldria identificar altres indicadors (ser perceptors de renda garantida, ajuts socials o atenció social, ser alumnat de centres d'alta complexitat, ser residents de barris vulnerables, etc.)

11 / Implicar els **centres educatius i/o els serveis socials en la identificació** de la població objectiu del programa d'estiu.

12 / Potenciar el **rol d'acompanyament a les famílies del personal docent i educador dels centres educatius** ja que la informació i l'orientació que reben les famílies és molt rellevant per promoure la seva participació en els programes d'estiu i l'acompanyament personal és la clau per a fomentar l'aprofitament i fidelització als programes d'estiu.





3

ARTICULAR L'ECOSISTEMA EDUCATIU LOCAL ENTORN DE LES PRIORITATS EDUCATIVES DEL MUNICIPI I SITUAR ELS PROGRAMES D'ESTIU DINS D'UN PLA DE TREBALL COMPARTIT I ORIENTAT A LA MILLORA DE LES OPORTUNITATS EDUCATIVES

13 / Fomentar la **col·laboració entre agents educatius del municipi** (centres educatius, entitats socioeducatives, equipaments i serveis públics de diverses àrees municipals i de diferents administracions) amb taules de coordinació, d'intercanvi i reflexió compartida, espais de reconeixement mutu que afavoreixen la corresponsabilitat educativa.

14 / Acompanyar els agents educatius del municipi amb recursos, capacitacions, coneixements i guies de treball a fer el **canvi cap a un paradigma educatiu comú**, més cohesionador i actual. Lluny del context anglosaxó on l'oferta de lleure s'encaixa fonamentalment dins del sistema educatiu, a Catalunya tenim el repte d'unificar en un mateix paradigma educatiu a una multiplicitat d'agents molt diversos

i dispersos que treballen en parcel·les distanciades per bé que connectades.

15 / I, així, **enfortir l'ecosistema educatiu** amb un llenguatge comú, un marc competencial comú, unes estratègies d'equitat comunes, unes prioritats d'inclusió social i de millora educativa pactades i treballades en xarxa i uns criteris de qualitat consensuats i acomplerts per tots els impulsors de programes d'estiu.

16 / I, més enllà dels municipis, afavorir l'establiment d'uns acords de país per tenir unes **bases o criteris homogeneïtzadors i un finançament estable en matèria de polítiques de lleure d'estiu** que permetin, alhora, una certa flexibilitat local per tal d'adaptar-se a les diversitats existents a cada municipi d'actuació.

GARANTIR LA QUALITAT DELS PROGRAMES D'ESTIU QUANT ALS RECURSOS I INSTAL·LACIONS, ELS EQUIPS HUMANS, LA CONVIVÈNCIA I LA PARTICIPACIÓ EN LA COMUNITAT

17 / Constituir equips de monitoratge que **afavoreixin la inclusió social** d'infants i joves en situacions vulnerables als programes d'estiu (o posar les condicions perquè els equips puguin fer-ho): personal específic per atendre infants i adolescents amb necessitats educatives especials (vetlladors i vetlladores), equips mixtes que reflecteixin la diversitat sociocultural del barri on s'implementa el programa, retribucions que incloguin les hores de programació, coordinació i comunicació amb famílies.

18 / Formar els equips dels programes d'estiu sobre les necessitats socioeducatives

específiques observades en la població destinatària, i sobre els objectius i metodologies pròpies del programa d'estiu a implementar.

19/ Acompanyar i facilitar recursos als moviments de lleure que treballen amb monitoratge de base voluntària per potenciar aquesta tipologia de lleure tan genuïna a Catalunya. Així com a **les entitats socioeducatives de base comunitària** que entomen el repte d'acompanyar les famílies, els infants i les persones joves que es troben en les situacions més vulnerables de la societat.

En definitiva, els programes d'estiu són instruments idonis per proporcionar benestar socioemocional, qualitat de vida i oportunitats de desenvolupament personal als infants i joves. Per això cal desplegar-los més àmpliament com a **política pública de dret universal** i en aquesta missió, els ajuntaments i altres ens locals tenen un paper crucial perquè tots els infants i joves puguin gaudir d'aquests beneficis.

A Catalunya necessitem **ampliar els programes d'estiu per poder donar resposta a tota la necessitat no coberta**. I per fer-ho, necessitem bons programes d'estiu, oberts i accessibles a totes les butxaques i situacions. És a dir, programes ben dissenyats, ben acompanyats i amb personal adequat, ben format, reconegut i remunerat; que siguin accessibles a les famílies amb dificultats econòmiques i pròxims i segurs per a les que pateixen situacions de vulnerabilitat social; i que afavoreixin la inclusió social, la mixtura social, el desenvolupament competencial i el benestar social i emocional dels infants i joves.





Bibliografia

Alegre Canosa, M. A. (2016).

Serveixen els programes d'estiu per millorar els aprenentatges i els resultats educatius dels alumnes? Què funciona en educació? Evidències per a la millora educativa.

Número 3.

Fundació Jaume Bofill i Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (IVÀLUA).

González Motos, S. (2019).

Les activitats extraescolars com a eina de millora del rendiment acadèmic i de reducció de desigualtats [en línia].

Educació 360. Educació a Temps Complet.
Fundació Jaume Bofill.

González Motos, S. (2016).

Quin impacte tenen les activitats extraescolars sobre els aprenentatges dels infants i joves? Què funciona en educació? Evidències per a la millora educativa.

Número 4.

Fundació Jaume Bofill i Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (IVÀLUA).

Mencía González, L. (2021).

Experiències inspiradores locals d'Estiu Enriquit.

Educació 360. Educació a Temps Complet.
Fundació Jaume Bofill.

Morata, T.; Palasí, E.;

Marzo, M.; Pulido, M. Á. (2019).

Estàndards de qualitat de cohesió social en els territoris en el marc de les organitzacions de lleure educatiu i acció sociocultural.

Educació Social. Revista d'intervenció Socioeducativa, 73, pp. 17-37.

Soler, P.; Iglesias, E.; Turon, N. I Casas, C. (2022).

Els casals d'estiu: una oportunitat 360. Guia per a la implementació municipal.

Fundació Jaume Bofill.

Soler-Masó, P. (2019).

Cent vint-i-cinc anys de les colònies per a infants a Catalunya. La diversificació d'una vivència extraordinària.

Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa, 71, pp. 129-147.

Valls, N.; Créixams, C.; Borison, A.; Font, A. (2007).

Aprenentatges en l'àmbit associatiu de l'educació en el lleure.

Barcelona: Observatori Català de la Joventut.

Secretaria de Joventut. Generalitat de Catalunya.



Annex

TAULA A1

Repositoris revisats

AFTERSCHOOL ALLIANCE (EUA)

<http://www.afterschoolalliance.org/research.cfm>

AMERICAN EDUCATIONAL RESEARCH ASSOCIATION (EUA)

<https://www.aera.net/Newsroom/AERA-Highlights-E-newsletter/Department-Releases-Guidance-on-Using-Evidence-in-Education-Decisions>

BEST EVIDENCE ENCYCLOPEDIA (EUA)

<http://www.bestevidence.org/>

CALIFORNIA EVIDENCE-BASED CLEARINGHOUSE FOR CHILD WELFARE (EUA)

<https://www.cebc4cw.org/>

CHILDREN'S UNIVERSITY (REGNE UNIT)

<https://www.childrensuniversity.co.uk/about-us/the-difference-we-make/>

EDUCATION ENDOWMENT FOUNDATION (REGNE UNIT)

<http://educationendowmentfoundation.org.uk/toolkit/>

EVIDENCE 4 IMPACT (REGNE UNIT)

<http://www.evidence4impact.org.uk/index.php>

FUNDACIÓ BOFILL. ESTIU ENRIQUIT (CATALUNYA)

<https://estiuenriquit.educacio360.cat/recursos/>

IMPACT EVALUATIONS IN EDUCATION (BANC MUNDIAL)

<https://www.worldbank.org/en/programs/sief-trust-fund/brief/evaluations-education>

IMPACT EVALUATIONS IN EDUCATION AND HEALTH (EUA)

<http://www.blueprintsprograms.com>

NATIONAL CENTRE FOR SOCIAL RESEARCH (REGNE UNIT)

<https://natcen.ac.uk/>

NATIONAL SUMMER LEARNING ASSOCIATION (EUA)

<https://www.summerlearning.org/knowledge-center/>

SOCIAL PROGRAMS THAT WORK (EUA)

<https://evidencebasedprograms.org/>

WALLACE FOUNDATION (EUA)

<https://www.wallacefoundation.org/knowledge-center/pages/default.aspx>

TAULA A2

Repositoris revisats

Programa / País

National Summer Learning Project (NSLP)

EUA

Casos avaluats: Boston; Dallas, Duval County (Jacksonville - Florida); Pittsburgh i Rochester (NY).

Inici: 2011

REFERÈNCIA:

Brown, D. (2019). "Summer: A Time for Learning. Five Lessons From School Districts and their Partners about Running Successful Programs". The Wallace Foundation.

Augustine et al. (2016). "Learning from Summer. Effects of Voluntary Summer Learning Programs on Low-Income Urban Youth". RAND Corporation.

PÀGINA WEB:

<https://www.wallacefoundation.org/knowledge-center/pages/default.aspx>
<https://www.summerlearning.org/knowledge-center/>

Objectiu / Destinataris / Requisits d'accés / Cost

OBJECTIU:

Assegurar l'oferta d'activitats ludicoeducatives per a infants i joves amb entorn de vulnerabilitats.

DESTINATARIS / REQUISITS D'ACCÉS:

Focalitzat en infants i joves que acrediten necessitat de menjador escolar durant el curs acadèmic.

COST / BECA / FINANÇAMENT:

Cost real per alumne: de 1070 a 1700 dòlars.
Beca completa.

Implementació

EDATS/CURS ESCOLAR: primària i ESO (adaptació del sistema estatal dels EUA).

TIPUS D'ACTIVITAT: Combina activitats acadèmiques i de lleure.

ASSISTÈNCIA VOLUNTÀRIA: Sí.

FORMACIÓ DELS MONITORS: Docents certificats/acreditats sense antecedents criminals.

DOSATGE: Cinc o sis setmanes. Classes de menys de 15 alumnes. Programes matí i tarda. Al matí, cada dia com a mínim tres hores de instrucció (Matemàtica i Lectura). A la tarda, activitats de lleure (arts visuals, teatre, piscina i escalada, entre d'altres).

PARTICIPACIÓ DELS PROGENITORS/ES-TUTORS/RES: ND.

COL·LABORACIÓ ENTRE AGENTS: Sí. Fundació finançadora i empresa proveïdora del servei.

ALTRES PRESTACIONS: Inclou transport, esmorzar i dinar.

Resultats

Millora en els resultats acadèmics (15% en matemàtiques) i a l'avaluació socioemocional.

Baixa assistència. Només un 60% dels alumnes assisteixen amb freqüència. Causes: necessitat de tenir cura de germans petits; certa oposició dels progenitors i/o període vacacional de la família.

Programa / País

Early Risers “Skills for Success”

EUA

Casos avaluats: cinc escoles.

PÀGINA WEB:

<https://www.cebc4cw.org/program/early-risers-skills-for-success/>

REFERÈNCIA:

Joel M. Hektner, Alison L. Brennan, i Gerald J. August (2017). “Incorporating Well-Adjusted Peers in a Conduct Problems Prevention Program: Evaluation of Acceptability, Fidelity, and Safety of Implementation,” *School Mental Health*, 9 (1), 66–77.

August, G. et al. (2016). “Early Risers Skills for Success: A skill building program for children and their families”. University of Minnesota.

Bloomquist, M. L. et al. (2013). “Going-to-scale with the Early Risers conduct problems prevention program: Use of a comprehensive implementation support (CIS) system to optimize fidelity, participation and child outcomes”, *Evaluation and Program Planning*, 38, 19-27.

Objectiu / Destinataris / Requisits d'accés / Cost

OBJECTIU: Millorar les competències acadèmiques i les habilitats socials. A nivell transversal intenta millorar els problemes de comportament i actituds disruptives.

DESTINATARIS / REQUISITS

D'ACCÉS: Focalitzat en infants i joves disruptius a l'aula i amb comportaments agressius. Selecció a partir de la informació del centre escolar. S'utilitza l'escala d'agressivitat de Reynolds i Kamphaus (2004).

COST / BECA / FINANÇAMENT: ND.

Implementació

EDATS/CURS ESCOLAR: 6 a 12 anys.

TIPUS D'ACTIVITAT: Cada dia del programa, els nens i nenes reben 1 hora d'enriquiment lector i d'apreciació per la literatura, 1 hora d'educació emocional i, per últim, 1 hora d'arts creatives, intentant ajustar les activitats a les necessitats/capacitats dels infants.

ASSISTÈNCIA VOLUNTÀRIA: Sí.

FORMACIÓ DELS MONITORS: Tot el personal del programa d'estiu va rebre formació sobre com emetre ordres efectives, donar avisos i administrar temps morts. Tot el personal del programa va rebre formació específica sobre com comunicar amb un llenguatge positiu i com gestionar els grups.

DOSATGE: Part avaluada: cada dia, mitja jornada. Durada: 6 setmanes: 4 dies a la setmana, 3 hores cada dia. Grups de 6 a 15 participants. Durant el curs escolar després de l'horari escolar o els caps de setmana o bé durant l'estiu. En el cas de l'estiu el programa s'ofereix durant sis setmanes.

PARTICIPACIÓ DELS PROGENITORS/ES-TUTORS/RES:

Reunió inicial de presentació del programa. Sol·licitud d'autorització per a la participació del o la menor. En alguns programes també es podien apuntar els progenitors/tutors. En aquest cas eren sessions puntuals. Es tractaven temes d'interès per a les famílies (Programa: *Parents Exited About Kids*).

COL-LABORACIÓ ENTRE AGENTS: ND.

ALTRES PRESTACIONS: Transport gratuït.

Resultats

Millora en les habilitats socials (compromís, cooperació, relacions socials i gestió dels problemes) i de la capacitat de lideratge. Disminució dels comportaments disruptius i del nivell d'agressivitat. Alta fidelitat dels usuaris al programa.

Programa / País

Child Anxiety Multi-Day Program

EUA

REFERÈNCIA:

Lauren C. Santucci i Jill Ehrenreich-May (2013). "A Randomized Controlled Trial of the Child Anxiety Multi-Day Program (CAMP) for Separation Anxiety Disorder", *Child Psychiatry and Human Development*, 44 (3), 439–451.

PÀGINA WEB:

NO

Objectiu / Destinataris / Requisits d'accés / Cost

OBJECTIU:

Donar suport emocional a nens i nenes amb diagnosi de desordres conductuals per ansietat.

DESTINATARIS / REQUISITS D'ACCÉS:

Focalitzat en infants i joves amb diagnosi de desordres conductuals per ansietat.

COST / BECA / FINANÇAMENT:

ND.

Implementació

EDATS/CURS ESCOLAR:

7 a 12 anys.

TIPUS D'ACTIVITAT:

Sortides al camp diàries amb sessions d'empoderament i activitats lúdiques a partir d'una teràpia de comportament cognitiu. Psicoeducació, maneig de l'ansietat, gestió dels problemes. Al final, una cerimònia de comiat.

ASSISTÈNCIA VOLUNTÀRIA:

Sí.

FORMACIÓ DELS MONITORS:

Els monitors són psicòlegs (titulats) i estudiants de la carrera.

DOSATGE:

Durada: 1 setmana; 5 hores per dia de dilluns a dijous i 3 hores divendres. Finalment, una festa pijama de dissabte a diumenge.

PARTICIPACIÓ DELS PROGENITORS/ ES-TUTORS/RES:

Se'ls invita a participar durant els primers dos dies, 1 o 1,5 hores, i a la cerimònia de comiat.

COL·LABORACIÓ ENTRE AGENTS:

ND.

ALTRES PRESTACIONS:

No.

Resultats

Millora en els nivells d'ansietat i una millora en el benestar general.

Programa / País

Benefits-Based Programming Resilience Day Camp

EUA: Una ciutat.

REFERÈNCIA:

Lawrence R. Allen, Jan Cox, i Nelson L. Cooper (2006), "The Impact of Summer Day Camp on the Resiliency of Disadvantaged Youths", *Journal of Physical Education, Recreation and Dance*, 77 (1), 17-23.

PÀGINA WEB:

NO

Objectiu / Destinataris / Requisits d'accés / Cost

OBJECTIU:

Millorar les possibilitats d'inserció social i de creixement personal.

DESTINATARIS / REQUISITS D'ACCÉS:

Focalitzat en infants i joves amb situacions de vulnerabilitat (requisits verificats). La majoria amb dret a menjador escolar.

COST / BECA / FINANÇAMENT:

Beca completa. Cost subvencionat per programa federal.

Implementació

EDATS/CURS ESCOLAR: 8 a 12 anys.

TIPUS D'ACTIVITAT: Sortides de tot el dia al camp que inclouen activitats focalitzades en les competències resilients: portar un diari, expressió teatral, activitats plàstiques i resolució de problemes. Xerrada inicial i final de cada activitat per copsar els aprenentatges adquirits.

ASSISTÈNCIA VOLUNTÀRIA: Sí.

FORMACIÓ DELS MONITORS: L'equip inclou mestres, personal administratiu, líders joves i personal voluntari. Han de fer una formació prèvia de 8 hores en el coneixement i aplicació del programa.

DOSATGE: 8 setmanes; 8:30 a 17h.; de dilluns a divendres. Total d'hores: 300 hores.

PARTICIPACIÓ DELS PROGENITORS/ES-TUTORS/RES: ND.

COL·LABORACIÓ ENTRE AGENTS: Sí. Finançament federal i provisió local.

ALTRES PRESTACIONS: ND.

Resultats

Millora en la capacitat de controlar les emocions (habilitat emocional), millores en la capacitat de relacionar-se i en el seu grau d'independència.

Un alt percentatge dels infants i joves completa el programa.

Programa / País

Social Skills Training During a Talent Development Program

EUA

REFERÈNCIA:

Megan Foley-Nicpon et al, (2017), "The Effects of a Social and Talent Development Intervention for High Ability Youth with Social Skill Difficulties", *High Ability Studies*, 28 (1), 73–92.

PÀGINA WEB:

NO

Objectiu / Destinataris / Requisits d'accés / Cost

OBJECTIU:

Millorar les dificultats de socialització dels infants i joves amb altes capacitats.

DESTINATARIS / REQUISITS D'ACCÉS:

Focalitzat en Infants i joves d'altas capacitats amb dificultats socials autoinformades o per selecció del mestre i/o de l'escola.

COST / BECA / FINANÇAMENT:

ND.

Resultats

Millora en la capacitat de socialitzar (*Friendship Quality Scale* – FQS).

Implementació

EDATS/CURS ESCOLAR: de quart de primària a segon de l'ESO (adaptació del sistema estatal dels EUA).

TIPUS D'ACTIVITAT: Els infants i joves d'alta capacitat amb dificultats socials autoinformades van participar en un conjunt d'activitats d'enriquiment destinades a desenvolupar habilitats socials, complementat per cursos de temàtiques diverses (ciència, matemàtiques, art i literatura). A més, durant el dinar se'ls proposa participar en una conversa lliure amb els companys i els moderadors/facilitadors, després d'una conversa guiada. Finalment, el moderador del grup guia la conversa posterior. En alguns casos es mostra un vídeo de situacions prèvies enregistrades per obrir el debat sobre l'experiència i discutir sobre què podria millorar respecte de les habilitats socials observades. Es formen grups diferencials segons edat i, si cal, gènere.

ASSISTÈNCIA VOLUNTÀRIA: Sí.

FORMACIÓ DELS MONITORS: Professors i estudiants universitaris.

DOSATGE: Programa de dues setmanes (3 hores cada dia, durant 5 dies, 30 hores en total) realitzat durant dos estius. Total d'hores: 60 hores.

PARTICIPACIÓ DELS PROGENITORS/ES-TUTORS/RES: Han de signar una autorització de participació i omplir una enquesta sociodemogràfica.

COL·LABORACIÓ ENTRE AGENTS: No.

ALTRES PRESTACIONS: Dinar inclòs.

Programa / País

Partnerships for Social and Emotional Learning Initiative (PSELI)

EUA.

Casos avaluats: Boston, Massachusetts; Dallas, Texas; Denver, Colorado; Palm Beach County, Florida; Tacoma, Washington; i Tulsa, Oklahoma

Inici del programa: curs escolar 2017–2018.

REFERÈNCIA:

Schwartz et al. (2020), "Early Lessons from Schools and Out-of-School Time Programs Implementing Social and Emotional Learning", RAND Corporation.

Grant et al. (2017), "Social and Emotional Learning Interventions. Evidence Review", RAND Corporation.

PÀGINA WEB:

NO

Objectiu / Destinataris / Requisits d'accés / Cost

OBJECTIU:

Millorar les competències socioemocionals dels alumnes.

DESTINATARIS / REQUISITS D'ACCÉS:

Universal.

COST / BECA / FINANÇAMENT:

Beca parcial amb subvencions per part de programes estatals (*21st Century Community Learning Center grants*) i aportacions privades d'entitats filantròpiques.

Resultats

Millora en les competències intrapersonals i interpersonal. Millora del clima escolar. En alguns casos també s'incrementa el rendiment acadèmic.

Implementació

EDATS/CURS ESCOLAR: infantil, primària i ESO (adaptació del sistema estatal dels EUA).

TIPUS D'ACTIVITAT: Adaptació curricular a les escoles. Activitats de suport a infants i joves per al desenvolupament de les competències socials i emocionals. Aprenentatge social i emocional (SEL en les sigles en anglès) mitjançant tres pràctiques habituals: activitats d'inclusió; treball en grup i reflexió final. Les activitats continuen durant els períodes sense classes. Hi ha una àmplia varietat d'activitats complementàries: pràctica d'esports, teatre, música i exercicis de respiració.

ASSISTÈNCIA VOLUNTÀRIA: Sí.

FORMACIÓ DELS MONITORS: Mestres d'escola amb formació específica en els objectius del programa.

DOSATGE: ND.

PARTICIPACIÓ DELS PROGENITORS/ES-TUTORS/RES: Reforç als progenitors de cara al seu empoderament respecte al seu paper com a suport dels infants i joves.

COL·LABORACIÓ ENTRE AGENTS: Sí. Institució finançadora i empresa proveïdora local.

ALTRES PRESTACIONS: No.

Programa / País

Girls on the Run

EUA. 14 escoles.

REFERÈNCIA:

Weiss, M. et al (2019), "Girls on the Run: Impact of a Physical Youth Activity Development Program on Psychosocial and Behavioral Outcomes", *Pediatric Exercise Science*, 31, 330-340.

PÀGINA WEB:

<https://www.girlsontherun.org/>

Objectiu / Destinataris / Requisits d'accés / Cost

OBJECTIU:

Millorar el benestar emocional, psicològic i físic de nenes amb baixa autoconfiança.

DESTINATARIS / REQUISITS D'ACCÉS:

Universal en el casos de noies de 8 a 11 anys.

COST / BECA / FINANÇAMENT:

Cost real: 270 dòlars. Matrícula ordinària: 150 dòlars (inclou una subvenció universal). A més, l'obtenció d'una beca implica un preu subvencionat de 25 a 100 dòlars depenent de si l'alumna té dret a un descompte parcial o total del menjador escolar.

Resultats

Les participants milloren el seu benestar social i emocional (autoconfiança, empatia i millor relació amb els companys). A més hi ha una millora en alguns indicadors de salut.

Implementació

EDATS/CURS ESCOLAR: primària i ESO. Bàsicament, a nenes de 8 a 11 anys.

TIPUS D'ACTIVITAT: Es duen a terme durant el curs escolar. Combina l'activitat física amb el desenvolupament de competències no cognitives. Cada dia inclou un berenar saludable, jocs de moviment i entrenament físic i, finalment, una discussió sobre una tema proposat pels monitors. La darrera activitat del programa es una cursa de 5 quilòmetres amb entrega de medalles. Els grups són de 8 a 15 nenes.

ASSISTÈNCIA VOLUNTÀRIA: Sí.

FORMACIÓ DELS MONITORS: Els entrenadors estan formats/acreditats per incentivar i motivar als alumnes. Han d'aprovar uns mòduls en línia i un entrenament personal de 5 hores. Un entrenador per equip ha de tenir la certificació de primers auxilis.

DOSATGE: Dues sessions setmanals de 90 minuts durant 10 setmanes. Total d'hores: 30 hores.

PARTICIPACIÓ DELS PROGENITORS/ES-TUTORS/RES: ND.

COL·LABORACIÓ ENTRE AGENTS: Sí. Programa implementat per una fundació, cessió d'espais per part de l'escola i subvenció privada (donants).

ALTRES PRESTACIONS: Inclou el berenar.

Programa / País

Vermont 21st Century Community Learning Centers

EUA, Estat de Vermont.

Inici del programa: 1998.

PÀGINA WEB:

<https://education.vermont.gov/student-support/federal-programs/after-school-and-summer-programs>

<https://vermontafterschool.org/21c/>

Objectiu / Destinataris / Requisits d'accés / Cost

OBJECTIU:

Millorar la salut mental, l'autoconfiança i el rendiment acadèmic dels alumnes.

DESTINATARIS / REQUISITS

D'ACCÉS:

Universal amb discriminació positiva en els casos d'alumnat en situació de vulnerabilitat i baix rendiment acadèmic.

COST / BECA / FINANÇAMENT:

150 dòlars a la setmana. Beca total si l'alumne té dret al menjador escolar (un 37,42% del total d'alumnes matriculats en el curs 2021-2022). Programa subvencionat amb fons federals.

Resultats

Millora en, com a mínim, una competència (comprensió lectora i matemàtiques).

Implementació

EDATS/CURS ESCOLAR: De primer de primària a primer de l'ESO (adaptació del sistema estatal dels EUA).

TIPUS D'ACTIVITAT: Tres activitats principals: empoderament personal; millora emocional i del benestar general i de la salut; i millora acadèmica. El reforç acadèmic es fa per la via del joc. Hi ha un complement d'activitats físiques (esports variats i piscina). Es poden adaptar les sessions a les necessitats dels alumnes. Hi ha adaptació a situacions de discapacitats.

ASSISTÈNCIA VOLUNTÀRIA: Sí.

FORMACIÓ DELS MONITORS: Mestres llicenciats, educadors especials i personal de suport.

DOSATGE: 4 - 6 setmanes a l'estiu. Matí i tarda. De 8,30 a 16,30 h. Total d'hores: 160 - 240 hores.

PARTICIPACIÓ DELS PROGENITORS/ES-TUTORS/RES:

S'apliquen estratègies d'apropament i comunicació amb les famílies.

COL·LABORACIÓ ENTRE AGENTS: Sí. L'escola cedeix les instal·lacions i una entitat privada porta el programa. Hi ha una avaluació periòdica per part de l'autoritat educativa del districte escolar.

ALTRES PRESTACIONS: Inclou l'esmorzar i el dinar. En alguns programes també està inclòs el transport.

Programa / País

Aim High Program

EUA. San Francisco.

Casos avaluats: Boston; Dallas, Duval County (Jacksonville - Florida); Pittsburgh i Rochester (NY).

Inici: 2011

REFERÈNCIA:

Pyne, J., Messner, E. i Dee, T.S. (2020), "The Dynamic Effects of a Summer Learning Program on Behavioral Engagement in School". (Stanford Center for Education Policy Analysis-CEPA Working Paper No. 20-10).

PÀGINA WEB:

<https://aimhigh.org/>

<https://www.sfusd.edu/announcements/2023-02-07-aim-high-summer-program-application-now-open>

Objectiu / Destinataris / Requisits d'accés / Cost

OBJECTIU:

Evitar la pèrdua cognitiva a l'estiu i reforçar les competències no cognitives.

DESTINATARIS / REQUISITS D'ACCÉS:

Universal amb discriminació positiva en els casos d'alumnes amb situació de vulnerabilitat calculat a partir del ingressos familiars i les característiques ètniques, racials i de llengua.

COST / BECA / FINANÇAMENT:

Gratuït per als alumnes seleccionats.

Implementació

EDATS/CURS ESCOLAR: 5è de primària a segon de l'ESO (adaptació del sistema estatal dels EUA).

TIPUS D'ACTIVITAT: Activitats de millora acadèmica (matemàtiques, ciència i lectura) i emocional. Es treballa en la creació de xarxes i aprenentatge cooperatiu. A més, es complementa amb activitats a l'aire lliure, arts plàstiques i esports. S'intenta que hi hagi una ràtio alumne-professor baixa, per preservar l'atenció personalitzada. Es prioritza que hi hagi una relació positiva i d'empatia entre els monitors i els alumnes.

ASSISTÈNCIA VOLUNTÀRIA: Sí.

FORMACIÓ DELS MONITORS: mestres.

DOSATGE: 5 setmanes. De 9 a 15:15 h. Total d'hores: 155 hores.

PARTICIPACIÓ DELS PROGENITORS/ES-TUTORS/RES: ND.

COL·LABORACIÓ ENTRE AGENTS: Sí. Una fundació gestiona el programa i el districte escolar aporta la infraestructura.

ALTRES PRESTACIONS: ND.

Resultats

Millora considerable de les competències cognitives, especialment en l'alumnat masculí i d'origen llatinoamericà.

Alt grau d'assistència.

Programa / País

Positive Action program for youth violence prevention: From schools to summer camps

Institució: National Center for Educational Evaluation and Regional Assistance – Institute of Education Sciences (U.S. Department of Education).

EUA, New Orleans.

REFERÈNCIA:

Patel, M.M., Liddell, J.L. i Ferreira, R.J. (2018), "An Evaluation of the Positive Action Program for Youth Violence Prevention: From Schools to Summer Camps", *Child and Adolescent Social Work Journal*, 35, 519–530.

PÀGINA WEB:

<https://www.positiveaction.net/>

Objectiu / Destinataris / Requisits d'accés / Cost

OBJECTIU:

Promoció de les competències socials i la intel·ligència emocional.

DESTINATARIS / REQUISITS D'ACCÉS:

Focalitzat en joves amb antecedents d'assetjament escolar i/o diferents actes de violència.

COST / BECA / FINANÇAMENT:

ND.

Implementació

EDATS/CURS ESCOLAR: ESO (adaptació del sistema estatal dels EUA).

TIPUS D'ACTIVITAT: Converses i debats en un àmbit segur i de confiança. Activitats que fomenten la interrelació amb els companys. Formació en la normativa sobre agressions. El currículum està dividit en sis unitats: autoconcepte, accions positives per al teu cos i ment, gestió responsable de tu mateix, tractar als altres com voldries ser tractat, dir-te a tu mateix la veritat i millorar-te contínuament. Disponible en castellà per a alguns grups.

ASSISTÈNCIA VOLUNTÀRIA: ND.

FORMACIÓ DELS MONITORS: Els monitors han de tenir una formació prèvia en el programa.

DOSATGE: 6 setmanes.

PARTICIPACIÓ DELS PROGENITORS/ES-TUTORS/RES: Consentiment de participació signat.

COL·LABORACIÓ ENTRE AGENTS: Sí. Fundació que gestiona i ajuda a implementar el programa en el territori. Institució que implementa el programa.

ALTRES PRESTACIONS: ND.

Resultats

Millora de l'autoconfiança i de les habilitats socials per relacionar-se. Reducció en els comportaments disruptius i violents envers els pares.

Programa / País

Wyman's Teen Connection Project

EUA. 4 districtes escolars.

REFERÈNCIA:

Allen, J. P., Narr, R. K., Nagel, A. G., Costello, M. A. i Guskin, K. (2021). "The Connection Project: Changing the peer environment to improve outcomes for marginalized adolescents", *Development and Psychopathology*, 33 (2), 647-657.

PÀGINA WEB:

<https://pg.casel.org/teen-connection-project/>

Objectiu / Destinataris / Requisits d'accés / Cost

OBJECTIU:

Reduir la sensació d'amenaça respecte als companys i incrementar l'autoconfiança.

DESTINATARIS / REQUISITS D'ACCÉS:

Focalitzat en alumnes en situació de marginalitat social per motius racials i/o religiosos. La gran majoria (70%) tenen dret la beca de menjador escolar.

COST / BECA / FINANÇAMENT:

80 dòlars per alumne.

Implementació

EDATS/CURS ESCOLAR: 15 a 18 anys.

TIPUS D'ACTIVITAT: Metodologies socioemocionals d'empoderament personal, creació de confiança i consolidació de relacions socials. Activitats de reforç curricular. Grups de discussió d'entre 5 i 15 alumnes més 2 adults facilitadors. El programa es divulga als instituts.

ASSISTÈNCIA VOLUNTÀRIA:

Sí.

FORMACIÓ DELS MONITORS: Els monitors reben una formació prèvia presencial de dos dies i un seguiment durant la implementació del programa de manera virtual.

DOSATGE: 12 setmanes. 45 a 60 minuts a la setmana. Als instituts. Total d'hores: 9-12 hores.

PARTICIPACIÓ DELS PROGENITORS/ES-TUTORS/RES: Es requereix d'un consentiment signat.

COL·LABORACIÓ ENTRE AGENTS: Sí. Fundació que gestiona el programa i els centres educatius que el difonen i que poden cedir les instal·lacions.

ALTRES PRESTACIONS: No.

Resultats

Millores en el compromís acadèmic, autoconfiança i benestar psicosocial.

La gran majoria de l'alumnat va completar el programa.

Programa / País

Camp Horizons: The Opportunity Gap

EUA. 13 districtes escolars.

REFERÈNCIA:

Concentric Research & Evaluation (2018), "Examining the Long Term Effects of the Horizons National Students Enrichment Program on Student Academic Outcomes". Final Report.

PÀGINA WEB:

<https://www.horizonsnational.org/network/>

Objectiu / Destinataris / Requisits d'accés / Cost

OBJECTIU:

Minimitzar la pèrdua de coneixements a l'estiu.

DESTINATARIS / REQUISITS D'ACCÉS:

Focalitzat en alumnes amb baix rendiment acadèmic i situació de vulnerabilitat socioeconòmica segons si té dret al menjador escolar i els informes dels serveis socials, professors i orientadors/tutors.

COST / BECA / FINANÇAMENT:

Cost per l'alumne 60 dòlars. Finançament privat.

Resultats

Millora en competències cognitives (comprensió lectora, matemàtiques i ciència), disminució dels comportaments disruptius i millora de l'autoestima personal.

Alt percentatge d'estudiants que completa el programa i que es tornen a matricular l'estiu següent.

Implementació

EDATS/CURS ESCOLAR: Primària i fins a segon de l'ESO (adaptació del sistema estatal dels EUA).

TIPUS D'ACTIVITAT: Activitats de lectura, ciència, tecnologia i matemàtiques que es complementen amb d'altres activitats com classes d'art, música i activitats físiques i classes per aprendre a nedar. Hi ha un seguiment posterior durant el següent curs escolar.

ASSISTÈNCIA VOLUNTÀRIA: Sí.

FORMACIÓ DELS MONITORS: Mestres.

DOSATGE: 6 setmanes a l'estiu. De 8:30 a 14,30 h. Classes reduïdes (ràtio 5:1). Total d'hores: 180 hores.

PARTICIPACIÓ DELS

PROGENITORS/ES-TUTORS/RES: ND.

COL·LABORACIÓ ENTRE AGENTS:

Sí. Fundació que gestiona el programa i una institució que l'implementa a nivell local (escoles, instituts i universitats). Es permeten adaptacions a l'entorn.

ALTRES PRESTACIONS: Inclou el transport, l'esmorzar i el dinar.

Programa / País

Future Foundations Summer School

Regne Unit. 43 escoles a Brighton, Enfield i Islington.

REFERÈNCIA:

"Future Foundations Evaluation Report and Executive Summary". (2014). Education Endowment Foundation.

PÀGINA WEB:

https://www.future-foundations.co.uk/?doing_wp_cron=1677673070.3615620136260986328125

Objectiu / Destinataris / Requisits d'accés / Cost

OBJECTIU:

Millorar les competències cognitives dels alumnes.

DESTINATARIS / REQUISITS D'ACCÉS:

Focalitzat en alumnes en situació de vulnerabilitat (potencials receptors del menjador escolar) i amb mancances competencials cognitives. Les escoles col·laboren amb la selecció dels alumnes.

COST / BECA / FINANÇAMENT:

Gratuït pels alumnes. Cost real: 1370 lliures esterlines per alumne.

Resultats

Efectes positius en comprensió lectora. Majors beneficis en el cas dels nois. Se suposen beneficis a les competències no cognitives.

Baixa participació dels alumnes objecte del programa (menys del 50%).

Implementació

EDATS/CURS ESCOLAR: Final de primària i principi de l'ESO (adaptació del sistema estatal dels EUA).

TIPUS D'ACTIVITAT: Activitats escolar durant l'estiu. Grups reduïts (10 alumnes per professor aprox.) Al matí classes de reforç (dues classes de 75 minuts – matemàtiques i comprensió lectora) i per la tarda activitats esportives a l'aire lliure i d'altres d'enriquiment personal com classes de cuina, teatre, música i dansa. A més, s'incorpora un pla de lectura durant tot l'estiu.

ASSISTÈNCIA VOLUNTÀRIA: Sí.

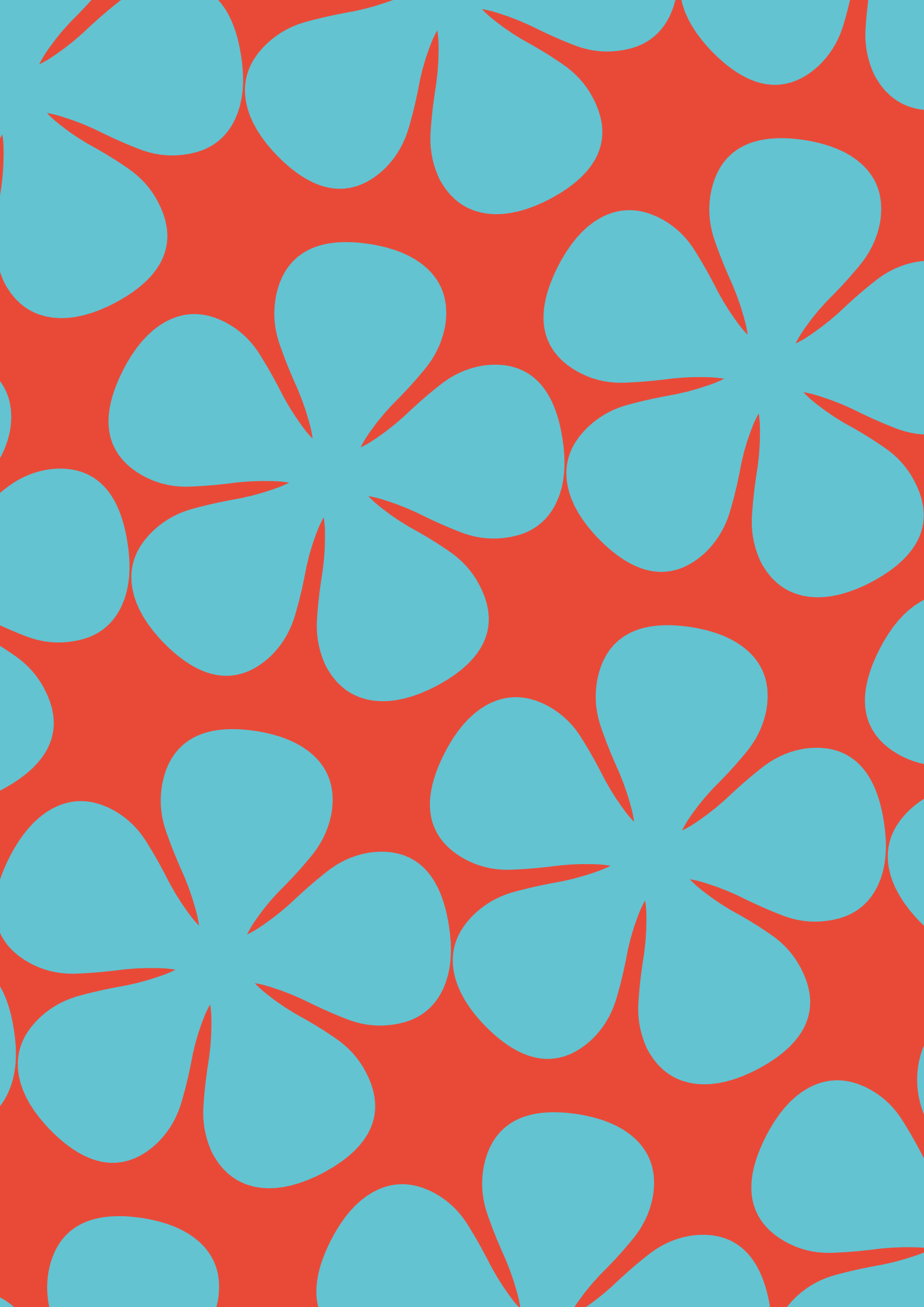
FORMACIÓ DELS MONITORS: Mestres de primària i ESO seleccionats i personal de suport. Contractació dels mestres per dos mesos per permetre el seu descans estiuenc. Recanvi a la tercera setmana.

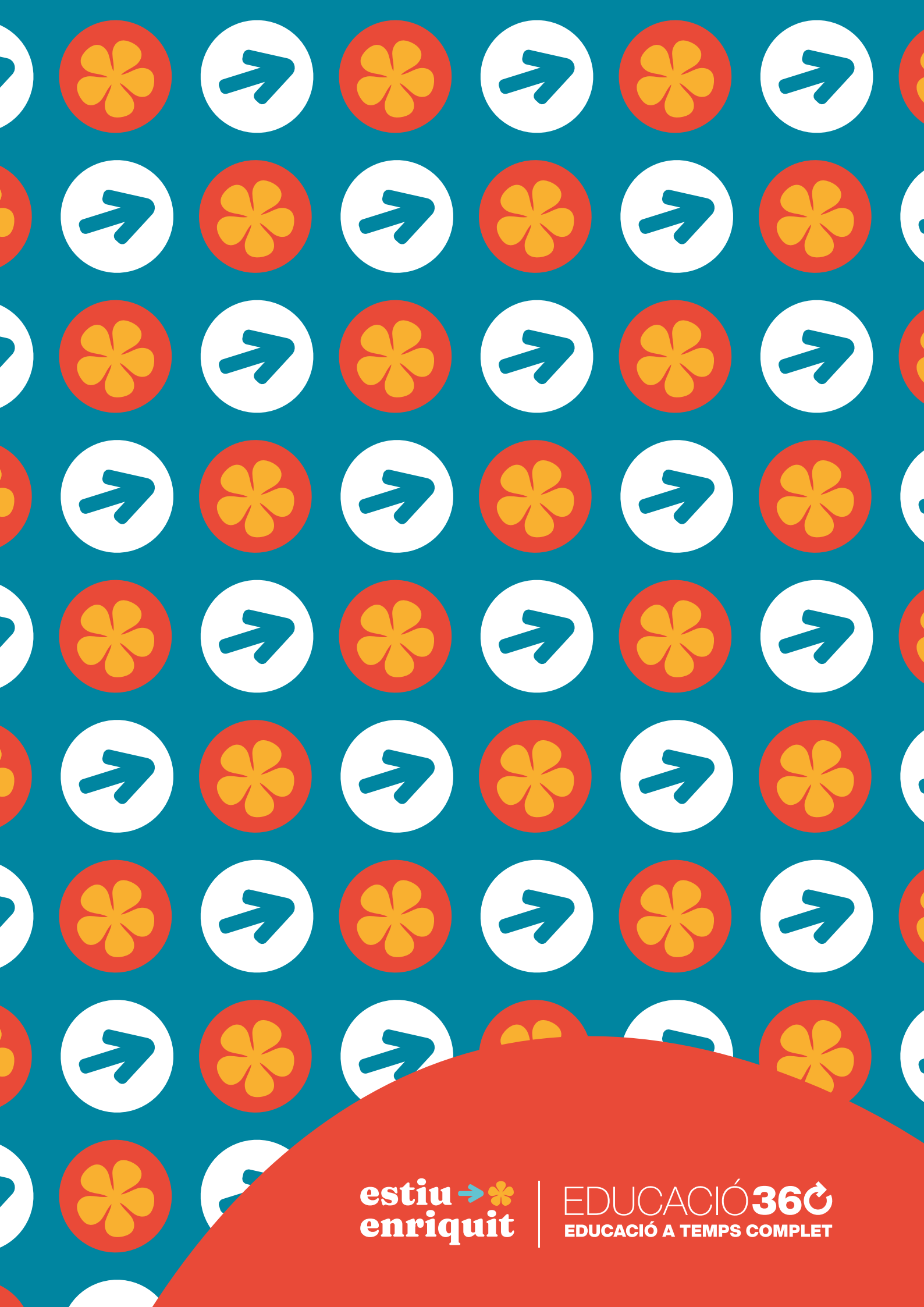
DOSATGE: 4 setmanes. Matí i tarda.

PARTICIPACIÓ DELS PROGENITORS/ES-TUTORS/RES: Els progenitors han de signar un compromís de conformitat amb el programa.

COL·LABORACIÓ ENTRE AGENTS: Sí. Fundació que organitza el programa. Escola que col·labora en la identificació dels alumnes.

ALTRES PRESTACIONS: Inclou el menjador i el transport.





estiu → *
enriquit

EDUCACIÓ 360
EDUCACIÓ A TEMPS COMPLET